

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3.2.2014
COM(2014) 38 final

ANNEX 21

PRÍLOHA

POĽSKO

k

protikorupčnej správe EÚ

POLSKO

1. ÚVOD – HLAVNÉ CHARAKTERISTIKY A SÚVISLOSTI

Protikorupčný rámec

Strategický prístup. Vnímanie korupcie v Poľsku sa zlepšilo, ale priority po sebe nasledujúcich vlád na seba nenadväzujú v potrebnej miere. Niektoré ministerstvá zaviedli vlastné systémy predchádzania korupcii, ktoré sú ale len málo koordinované. Posledná protikorupčná stratégia vypršala v roku 2009. V dôsledku tlaku z domova i zo zahraničia sa v súčasnosti pripravuje návrh programu boja proti korupcii na obdobie 2014 – 2019¹.

Právny rámec. Zákon z roku 1997 upravuje rozpor záujmov a majetkové priznania². Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO) dospela k záveru, že trestnoprávne predpisy platné v Poľsku predstavujú dostatočný základ na vyšetrovanie, stíhanie a rozsúdenie prípadov korupcie, pričom právny rámec z väčšej časti zodpovedá príslušným zásadám Trestnoprávneho dohovoru Rady Európy o korupcii. Poľsko upravilo ustanovenia trestného zákonníka v súlade s dohovorom³. Výzvou zostáva úplné presadzovanie zodpovedajúcich právnych predpisov, ako napr. zákazu zamestnávania manželov a príbuzných (do druhého stupňa) v miestnej samospráve, ak existuje priamy vzťah služobnej podriadenosti. Zákon bližšie neurčuje sankcie za porušenie tohto ustanovenia⁴.

Inštitucionálny rámec. Ústredný protikorupčný úrad (CBA), ktorý je samostatnou inštitúciou, nesie hlavnú zodpovednosť za boj proti korupcii. Ďalšie orgány zapojené do boja proti korupcii, ktorých právomoci sú popísané nižšie, sú špecializované oddelenia apelačnej prokuratúry, Najvyšší úrad pre audit (NIK) a Ombudsman (RPO).

Prieskumy verejnej mienky

Prieskumy o vnímaní korupcie. Podľa osobitného prieskumu Eurobarometra z roku 2013 si 82 % respondentov v Poľsku myslí, že korupcia je v ich krajine rozšírená (priemer EÚ: 76 %), a 27 % opýtaných uviedlo, že korupcia zasahuje do ich každodenného života (priemer EÚ: 26 %)⁵.

Skúsenosti s korupciou. Podľa uvedeného prieskumu Eurobarometra bolo za posledných 12 mesiacov 15% poľských respondentov požiadaných o úplatok alebo sa od nich očakávalo, že úplatok poskytnú (priemer v EÚ: 4%), a to najmä v oblasti zdravotnej starostlivosti.

Prieskumy o podnikateľskej sfére. V prieskume Eurobarometra v podnikateľskej sfére z roku 2013 uviedlo 32% podnikateľov (priemer v EÚ: 43%), že korupcia predstavuje problém pri podnikaní v Poľsku. Avšak 92% opýtaných (najvyššie percento v EÚ) tvrdí, že úplatkárstvo a využívanie známostí je často najľahší spôsob, ako získať určité verejné služby, a 56% respondentov (priemer v EÚ: 47%) uvádza, že využívanie známostí je jediný spôsob,

1 Ministerstvo vnútra (2013), Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019”. K dispozícii na stránke: <http://bip.msw.gov.pl/portal/bip/435/22313>. Zhrnutie pripomienok odovzdaných počas konzultácií: http://www.akop.pl/public/files/Zestawienie_uwag_z_konsultacji_spolecznych.pdf.

2 Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, <http://antvkorupcja.edu.pl/index.php?mnu=12&app=docs&action=get&iid=10590>.

3 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2008\)2_Poland_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2008)2_Poland_One_EN.pdf);
[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2012\)19_Second%20Poland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2012)19_Second%20Poland_EN.pdf).

4 Článok 26 zákona o zamestnancoch miestnych samospráv.

5 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

ako uspieť v podnikaní⁶. Zástupcovia podnikateľskej sféry tiež priznali, že boli požiadaní o poskytnutie úplatku alebo sa to od nich očakávalo v špecifických oblastiach, napr. pri udeľovaní environmentálnych povolení (7%, priemer v EÚ: 1%)⁷.

Východiská

Rozpor záujmov a zverejňovanie majetkových pomerov. Od poslancov parlamentu sa vyžaduje, aby predsedovi Sejmu alebo Senátu každoročne, ako aj pri nastúpení do úradu a odchode z neho predkladali majetkové priznania⁸. Takéto vyhlásenia sú k dispozícii online, ale nedajú sa ľahko nájsť⁹. Podľa skupiny GRECO možno tieto ustanovenia obísť prevodom majetku na rodinných príslušníkov. Skupina GRECO preto odporučila, aby sa povinnosť odovzdávať majetkové priznania vzťahovala i na blízkych rodinných príslušníkov. Takéto priznania by podliehali kontrole zodpovednými úradníkmi, ale v zmysle dodržiavania ústavných zásad ochrany súkromia a údajov by neboli povinne zverejňované¹⁰. Nezávisle od týchto predpisov zákon požaduje od poslancov a ich manželov či manželiek, aby zverejňovali informácie o daroch a výhodách vo verejnom registri vedenom predsedami Sejmu a Senátu. Skupina GRECO schválila ustanovenia Poľska o nezlučiteľnosti úradov a funkcií, ktoré pomáhajú predchádzať vzniku rozporu záujmov. Podľa GRECO je však stále dostatočný priestor na zlepšenie, aby sa ďalej rozvíjali a zdokonalili existujúce právne a etické normy a aby sa poskytli konkrétne usmernenia pre riešenie rozporu záujmov¹¹. Skupina GRECO sa nazdáva, že systémy kontroly dodržiavania sú síce na veľmi vysokej úrovni, ale vzhľadom na zapojenie rôznych orgánov sa často zdajú byť príliš zložité na to, aby boli účinné¹². Povinnosť odovzdať majetkové priznania pri nástupe do funkcie a odchode z nej sa okrem poslancov vzťahuje i na volených a menovaných verejných činiteľov na štátnej, regionálnej a komunálnej úrovni¹³. Ústredný protikorupčný úrad (CBA) zodpovedá za overovanie týchto priznaní, z ktorých sa zverejňujú len niektoré. Prednedávnom bol jeden minister zbavený funkcie pre nezrovnalosti zistené v jeho majetkovom priznaní. V súlade s odporúčaním ombudsmana z apríla 2013 sa v súčasnosti plánuje zjednodušenie zložitého systému majetkových priznaní a odstránenie nejasností o tom, na ktorých verejných činiteľov sa táto požiadavka vzťahuje.¹⁴

Súkromný sektor. V rebríčku globálnej konkurencieschopnosti z roku 2013 je Poľsko spomedzi 148 krajín na 42. mieste¹⁵. Zmeny predpisov trestného zákonníka o úplatkárstve v súkromnom sektore z roku 2008 sa vzťahujú na všetkých riadiacich pracovníkov alebo zamestnancov súkromných spoločností, ako aj všetky prípady porušenia povinností podplatenou osobou a, v oblasti pasívneho úplatkárstva, prípady požadovania výhod. Týmito úpravami sa vyhovel odporúčaniam skupiny GRECO¹⁶. Poľsko správne transponovalo rámcové rozhodnutie 2003/568/SVV týkajúce sa rozšírenia pôsobnosti na neziskové subjekty

6 Flash Eurobarometer č. 374 z roku 2013.

7 Flash Eurobarometer č. 374 z roku 2013.

8 Zákon o vykonávaní mandátu poslanca a senátora, článok 35, <http://www.sejm.gov.pl/prawo/mandat/kon6.htm>.

9 <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/PoslowiePE.xsp>.

10 Články 47 a 51.

11 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)4_Poland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)4_Poland_EN.pdf).

12 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)4_Poland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)4_Poland_EN.pdf).

13 Zákon o komunálnej samospráve (článok 24h), zákon o obmedzení hospodárskej činnosti osôb zastávajúcich verejné funkcie (článok 10).

14 *Rzecznik Praw Obywatelskich, Wystąpienie do Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w sprawie przepisów regulujących obowiązki składania oświadczeń majątkowych*, RPO/699508/12/I/116.6 RZ, 2. apríla 2013, <http://www.sprawy-generalne.brpo.gov.pl/pdf/2012/03/699508/1712250.pdf>.

15 http://www3.weforum.org/docs/GCR2013-14/GCR_Rankings_2013-14.pdf.

16 [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2010\)7_Poland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2010)7_Poland_EN.pdf).

a trestov vzťahujúcich sa na fyzické a právnické osoby. Ohraničilo však definíciu aktívnej korupcie v súkromnom sektore na správanie, ktorého dôsledkom sú straty, narušená hospodárska súťaž alebo neprípustné zvýhodňovanie¹⁷.

Financovanie politických strán. Národná volebná komisia (PKW) si získala uznanie za nezávislosť pri ukladaní sankcií politickým stranám, ktoré nespĺňajú predpisy o financovaní. Finančné prostriedky smie politickej strane previesť len fyzická osoba. Politické strany majú povinnosť pravidelne informovať o darcoch. Zavedenie štátneho financovania politických strán v roku 2001 podľa všeobecnej mienky zlepšilo transparentnosť financovania volebných kampaní¹⁸. Poľsko harmonizovalo príslušné pravidlá v jednotnom volebnom zákone, ktorý obsahuje i ustanovenia o zverejňovaní informácií o financovaní politických strán na internete a častejšom predkladaní správ o daroch¹⁹. Odporúčania skupiny GRECO budú však splnené len vtedy, ak Poľsko rozšíri kontrolu financovania politických strán na ďalšie oblasti nad rámec finančného auditu správ predložených politickými stranami. PKW napríklad v súčasnosti nekontroluje, či boli politické podujatia financované z nepriznaných finančných zdrojov. V záujme účinnejšej kontroly financií politických strán je potrebné zvýšiť špecializáciu zamestnancov PKW²⁰. Vládna strana v júni 2013 predložila návrh zákona o zrušení štátneho financovania politických strán bez zmienky o možnom dosahu na prevenciu korupcie²¹. Parlament sa v súčasnosti zaoberá týmto návrhom zákona.

Oznamovanie korupcie (whistleblowing). Okrem všeobecných predpisov zákonníka práce o neoprávnenom prepustení neexistuje špecifická legislatíva o ochrane oznamovateľov korupcie. Prostredníctvom školiacich kurzov a príručiek vypracovaných Ústredným protikorupčným úradom sú štátni zamestnanci podnecovaní k tomu, aby aktívne poukazovali na korupciu. Od oznamovania korupcie však v Poľsku údajne odrádza strach z postihov zo strany zamestnávateľa²².

Transparentnosť v lobizme. Zákon z roku 2005 stanovuje širokú definíciu lobizmu, ale upravuje len niektoré jeho aspekty, pričom zo svojej pôsobnosti vyníma vládne funkcie mimo legislatívy²³. Existuje povinný verejný register profesionálnych lobistov, v ktorom je v súčasnosti takmer 300 záznamov²⁴. Zákon z roku 2005 predstavuje krok správnym smerom, ale vedie sa rozsiahla diskusia o potrebných zmenách, predovšetkým s cieľom obmedziť možnosti, ako ho obísť. Verejné orgány (ale nie jednotliví poslanci) majú povinnosť v Bulletin verejných informácií bezodkladne informovať o činnosti profesionálnych lobistov, ktorí sa na nich obrátili. Nie je jasné, do akej miery sú overované ročné vyhlásenia vládnych agentúr. Skupina GRECO vo svojom štvrtom kole hodnotenia odporučila, aby sa dosiahlo viac transparentnosti vo vzájomných vzťahoch medzi poslancami parlamentu a lobistami, a to

17 http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/report_corruption_private_sector_en.pdf.

18 http://www.batory.org.pl/doc/Jak_walczyc_zkor_EN.pdf.

19 Článok 102 volebného zákona stanovuje povinnosť volebných výborov informovať Národnú volebnú komisiu o internetovej stránke, na ktorej sú zverejňované informácie o financovaní podliehajúce oznamovacej povinnosti. V súlade s článkom 143 § 1 volebného zákona musia byť finančné správy, ktoré predkladajú volebné výbory pre parlamentné a prezidentské voľby, zverejnené do 30 dní od ich odovzdania v Bulletin verejných informácií. Finančné správy politických strán sa v súlade s článkami 34.5 a 38.4 zákona o politických stranách uverejňujú v úradnom vestníku. Tiež sa uvádzajú v Bulletin verejných informácií.

20 http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3%282012%2919_Second%20Poland_EN.pdf

21 [http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/Projekty/7-020-704-2013/\\$file/7-020-704-2013.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/Projekty/7-020-704-2013/$file/7-020-704-2013.pdf).

22 Nadácia Štefana Batoryho, CBOS (Centrum prieskumu verejnej mienky) (2012) *Bohaterowie czy donosiciele? Co Polacy myślą o osobach ujawniających nieprawidłowości w miejscu pracy?* str.4, http://www.batory.org.pl/upload/files/Programy%20operacyjne/Przeciw%20Korupcji/Raport_Sygnalisci.pdf.

23 Zákon o lobovaní počas legislatívneho procesu, <http://www.sejm.gov.pl/prawo/lobbing/kon12.htm>.

24 http://mac.bip.gov.pl/prawo-i-prace-legislacyjne/dzialalnosc-lobbingowa_11_11_11_11_11_11_11_11_11_11.html.

aj v rámci schôdzí parlamentných podvýborov²⁵. V roku 2010 kancelária predsedu vlády zverejnila podrobnú analýzu, v ktorej odporúča prijatie opatrení na zlepšenie procesu navrhovania novej legislatívy²⁶. Rada ministrov sa teraz zaoberá zmenami spôsobu prípravy zákonov s cieľom zvýšiť transparentnosť²⁷. Prezident tiež uverejnil odporúčania²⁸.

2. OTÁZKY V CENTRE POZORNOSTI

Nezávislosť a efektívnosť inštitúcií zapojených do boja proti korupcii

Ústredný protikorupčný úrad (CBA) je v centre polarizovanej verejnej diskusie v Poľsku: na jednej strane žne chválu za efektívnosť svojej činnosti a na druhej strane je (a bol hlavne v minulosti) spochybňovaný, pokiaľ ide o jeho neustrannosť. CBA má výzvedné i policajné právomoci, vrátane kontroly verejného obstarávania, privatizácie a všetkých majetkových priznaní. Môže dať podnet tak k správne, ako aj k trestnému konaniu. Od roku 2009 CBA tiež zdôrazňuje preventívne a výchovné aspekty boja proti korupcii prostredníctvom činností na zvýšenie povedomia verejnosti.

Predsedu CBA vymenúva na funkčné obdobie štyroch rokov a nad výkonom jeho úradu dohliada predseda vlády, ktorý ho môže po nezáväznej konzultácii s prezidentom, výborom pre zvláštne služby a parlamentným výborom pre zvláštne služby z tohto úradu tiež odvolať²⁹. Predseda CBA podáva každoročne správu parlamentu.

Právny základ CBA neposkytuje dostatočné záruky proti zneužitiu tohto úradu na politické účely³⁰. Predseda vlády môže vydať celý rad nariadení a usmernení, od všeobecných direktív po pravidlá prijímania zamestnancov a vzory disciplinárnych konaní. Tieto právomoci v spojení s postupom vymenovania, ktorý na získanie riadiacich funkcií v CBA nevyžaduje žiadne konkrétne profesijné skúsenosti, a prísny hierarchickým usporiadaním, ktoré predsedovi CBA vo vzťahu k zamestnancom dáva široké diskrečné právomoci, môžu zvýšiť riziko zneužitia. Predchádzajúci predseda CBA vystúpil zo strany tesne pred svojim vymenovaním do funkcie v roku 2006 a opätovne do strany vstúpil po zbavení funkcie v roku 2009, kedy sa stal poslancom parlamentu.

Pred voľbami v roku 2007 sa tiež tvrdilo, že vymenovanie predsedu CBA predsedom vlády spôsobuje riziko politizácie. Preto bol navrhovaný nový postup vymenovania. Podľa tohto postupu by bol predseda CBA volený parlamentom na jedno funkčné obdobie, ktoré by bolo dlhšie ako funkčné obdobie samotného parlamentu, a počas tohto obdobia by nesmel byť zbavený funkcie³¹. Táto reforma sa ale doposiaľ neuskutočnila. Daná otázka je teraz súčasťou širšej diskusie o kontrole tajných služieb, ich celkovej organizácii a jednotlivých právomociach. Ministerstvo vnútra navrhlo zriadiť Komisiu pre kontrolu zvláštnych služieb, ktorá by monitorovala dodržiavanie zákonov, dohliadala nad spracovávaním informácií z odpočúvania telekomunikácie a vyšetrovala sťažnosti. Navrhovanej komisii by predsedal

25 GRECO (2013) Štvrté kolo hodnotenia. Predchádzanie korupcii vo vzťahu k poslancom parlamentu, sudcom a prokurátorom, str. 60. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4%282012%294_Poland_EN.pdf

26 Kancelaria Premiera Rady Ministrów (2010), *Proces nowelizacji ustawy o grach i zakładach wzajemnych w latach 2008- 2009*, Warszawa, <http://bi.gazeta.pl/im/5/8194/m8194155.pdf>

27 Rada Ministrów (2013), Projekt z dnia 20 września 2013 zmieniający Uchwałę Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r., Regulamin pracy Rady Ministrów. K dispozicii na stránke: <http://bip.rcl.gov.pl/rcl/legislacja/inne-projekty-w-toku/projekt-uchwaly-rady-m/4034.dok.html>

28 Kancelaria Prezydenta (2013), *Zielona Księga – Proces Stanowienia Prawa w Polsce*. K dispozicii na stránke: <http://www.prezydent.pl/kancelaria/aktywnosc-ministrow/art.739.minister-dziekonski-nt-zielonej-ksiegi-o-stanowieniu-prawa.html>

29 Zákon z 9. júna 2006 o Ústrednom protikorupčnom úrade. http://cba.gov.pl/ftp/filmy/ACT_on_the_CBA_updated_13_06_2011.pdf

30 http://www.cba.gov.pl/ftp/filmy/ACT_on_the_CBA_updated_13_06_2011.pdf

31 http://www.akop.pl/public/files/raport_nawww-1321873027.pdf

skúsený sudca a pozostávala by zo šiestich členov volených parlamentom³². Potom, čo Najvyšší úrad pre audit predložil negatívne hodnotenie činnosti CBA, sa jeho predseda zaviazal riešiť nedostatky v procese prijímania nových úradníkov a odbornej príprave³³. CBA dosiahol pokrok pri presadzovaní protikorupčných zákonov, čo má tiež preventívny účinok na správanie úradníkov a politikov. Niektoré jeho metódy (utajené vyšetrovanie pomocou nasadenia agentov) a výber preverovaných subjektov sa však ukázali ako kontroverzné.

CBA je pod novým vedením od roku 2009 pokladaný za menej spolitizovaný. Občas sa však kauzy týkajúce sa vyšetrovacích metód CBA použitých vo vyšetrovaniach v minulosti opäť dostávajú do pozornosti. V trestnom konaní, v ktorom bol istý kardiológ odsúdený za úplatkárstvo, sudca poukázal na problematiku metód uplatňovaných agentmi CBA. V inom prípade odvolací súd oslobodil bývalého opozičného poslanca parlamentu, ktorý bol odsúdený na základe utajeného vyšetrovania CBA.

CBA tiež zhromažďuje údaje o vyšetrovaniach a stíhaniach korupcie a vytvára tzv. mapu korupcie. V poslednom vydaní sa uvádza celkový počet 10⁹72 prípadov korupcie zaznamenaných v roku 2012 v porovnaní s 9⁹703 prípadmi v roku 2011 a 13⁹938 prípadmi v roku 2010³⁴. V roku 2012 CBA uzavrel prípravné konania v 95 prípadoch, ktoré v 55 prípadoch viedli k vzneseniu obžaloby, zatiaľ čo polícia uzavrela 2⁹357 prípadov, z ktorých 1⁹674 vyústilo do obžaloby³⁵. Posledná správa CBA (z roku 2012) neobsahuje informácie o rozsiahlych vyšetrovaniach, ktoré by sa týkali vysokých peňažných súm alebo vysokopostavených verejných činiteľov. Vykonaniu štatistickej analýzy bránia rozdiely medzi systémami registrácie trestnej činnosti zaužívanými v rôznych inštitúciách.

Na úradoch apelačných prokurátorov sú zriadené oddelenia špecializujúce sa na organizovanú trestnú činnosť a korupciu. Oddelenie úradu generálneho prokurátora od úradu ministra spravodlivosti v roku 2010 malo za cieľ obmedziť riziko politického vplyvu na prácu prokurátorov v konkrétnych prípadoch. Zatiaľ nie je jasné, ako táto reforma ovplyvnila účinnosť práce prokuratúry a ako fungujú existujúce záruky proti neprimeranému vplyvu v praxi.

Ombudsman (RPO) si napriek obmedzeným prostriedkom získal reputáciu nezávislej inštitúcie. Dodržiavaním transparentnosti vlastnej činnosti a jasným postojom voči iným úradom ombudsman pomohol posilniť zásady fungovania verejného sektora, i keď to nie je hlavné zameranie jeho činnosti³⁶. Najvyšší úrad pre audit (NIK) má vďaka svojej nestrannosti a profesionalite tiež dobrú reputáciu a zohráva dôležitú úlohu v boji proti korupcii.

32 Ministerstvo vnútra (2013), Ustawa o Komisji Kontroli Służb Specjalnych (Zákon o Komisii pre kontrolu zvláštnych služieb), 11. októbra 2013, <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/181401/181409/181410/dokument87492.pdf?lastUpdateDay=16.10.13&lastUpdateHour=13%3A01&userLogged=false&date=%C5%9Broda%2C+16+pa%C5%BAdziernik+2013>.

33 Najwyższa Izba Kontroli, (2013) Nabór, postępowanie kwalifikacyjne i szkolenie nowo przyjętych funkcjonariuszy ABW, CBA, Policji i Straży Granicznej, <http://www.nik.gov.pl/plik/id.4786.vp.6221.pdf>.

34 CBA (2013) Mapa Korupcji, <http://www.antykorupcja.gov.pl/ftp/filmy/Mapa%20korupcji%202013.pdf>.

35 Tamtiež.

36 Transparency International, National Integrity System Assessment (Hodnotenie národných systémov bezúhonnosti), http://files.transparency.org/content/download/200/804/file/2011_NIS_ExecSummaryPoland_EN.pdf.

Osvedčený postup: výsledky Najvyššieho úradu pre audit

Najvyšší úrad pre audit (NIK), založený v roku 1919, je nezávislý orgán poverený dohľadom nad verejnými výdavkami. Takmer polovica zamestnancov NIK pracuje v jeho 16 regionálnych pobočkách. NIK vykonáva audit činnosti ústredných a miestnych vládnych agentúr. Okrem odhaľovania nezrovnalostí navrhuje praktické a právne zmeny. Poukázal na problémy, ako je napríklad vysoká miera diskrečných právomocí, ktoré úradníci uplatňujú pri vydávaní povolení³⁷. V roku 2010 NIK odhalil finančné nezrovnalosti, ktoré daňového poplatníka stáli približne 14,5 miliardy PLN³⁸.

Schopnosť NIK zabezpečiť vykonávanie svojich rozhodnutí je však nízka. Toto obmedzenie sa výrazne prejavilo v jednom prípade z roku 2012, kedy došlo k bankrotu rozsiahleho systému údajne podobného Ponzioho schému. Keďže tento systém mal navonok formu vkladovej inštitúcie, nepodliehal kontrole, pretože neexistovali vykonávacie predpisy k zákonu proti praniu špinavých peňazí, a to napriek tomu, že na túto medzeru v zákone predtým NIK poukázal vo svojej správe³⁹. Neschopnosť úradov zareagovať skôr i napriek skutočnosti, že zakladateľ schémy bol viacnásobne trestaný za podvod, zdôraznila potrebu výmeny informácií medzi poľskými úradmi a ich užšej vzájomnej spolupráce. Podobne úrady nenadviazali na správu NIK o údajne neprimeranom odmeňovaní členov správnej rady v jednej štátnej spoločnosti, nad ktorou vykonáva dohľad Agentúra pre poľnohospodársky trh⁴⁰. V januári 2013 boli dvaja bývalí riaditelia tejto agentúry v inom prípade odsúdení na podmienené tresty odňatia slobody⁴¹.

Komplexný strategický prístup ku korupcii

Zo skúseností rôznych štátov vyplýva, že protikorupčné stratégie nie sú ani nevyhnutné, ani samy o sebe nezaručujú dosiahnutie hmatateľných výsledkov. Situácia v Poľsku však ukazuje, že je potrebná lepšia celková koordinácia. Na určenie presných podmienok spolupráce medzi inštitúciami poverenými prevenciou korupcie a bojom proti nej sú zjavne potrebné sekundárne právne predpisy. Zákonné spresnenie by pomohlo predísť prekryvaniu sa kompetencií a možnej konkurencii medzi inštitúciami, ktoré v súčasnosti spolupracujú len na ad hoc základe.

Poľsko dosiahlo pokrok v oblasti kontroly požadovania drobných úplatkov úradníkmi, ktorí prichádzajú do styku s verejnosťou⁴². Zavedenie jednotných kontaktných úradov v miestnych samosprávach (ktoré oddeľujú úradníkov vydávajúcich rozhodnutia od žiadateľov), stúpajúce platy a zrušenie vyberania pokút za prekročenie rýchlosti v hotovosti priamo na mieste patria k opatreniam, ktoré znižujú príležitosti na poskytovanie alebo požadovanie úplatkov⁴³. Úplatkárstvo však pretrváva hlavne v sektore zdravotníctva. Podľa Ústredného

37 Najwyższa Izba Kontroli (2012), *Sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2011 roku*, s. 383 – 4, <http://www.nik.gov.pl/o-nik/sprawozdania-z-dzialalnosci-nik>.

38 <http://www.nik.gov.pl/plik/id.3964.pdf>.

39 Správa NIK poukazovala všeobecne na chýbanie vykonávacích predpisov k zákonu proti praniu špinavých peňazí, nie na konkrétne prípady. NIK (2011) Informacja o wynikach kontroli realizacji przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Informacje o záveroch auditu činnosti Generálneho inšpektorátu pre finančné informácie v oblasti prevencie prania špinavých peňazí a financovania terorizmu), Zielona Góra: NIK, s. 11, <http://www.nik.gov.pl/plik/id.3369.vp.4270.pdf>.

40 NIK (2011) Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania ELEWARR sp. z o.o.

41 Súd v Białystoku, 22. januára 2013, proti rozsudku bolo podané odvolanie.

42 Pozri Czubek, G. Kopińska, G. Sawicki, A. Wojciechowska-Nowak, A a Wojciechowicz, J. (2010), *Jak walczyć z korupcją? Zasady tworzenia i wdrażania strategii antykorupcyjnej dla Polski*, Varšava: Nadácia Štefana Batoryho, http://www.batory.org.pl/doc/Jak_walczyz_zkor.pdf.

43 Zrušenie pokút v hotovosti sa nevzťahuje na zahraničných vodičov.

protikorupčného úradu patria k rizikovým sektorom cestná a železničná infraštruktúra, informačná technológia vo verejnej správe, čerpanie fondov EÚ, obrana a zdravotníctvo⁴⁴. Boj proti korupcii v Poľsku je vnímaný ako spolitizovaný, pričom verejná mienka o určitých vyšetrovacích metódach (ako napr. utajenom vyšetrovaní s nasadením agentov) a ich potenciálnom zneužívaní na politické účely je rozdelená.

V dôsledku obvinení z korupcie došlo v posledných rokoch k odstúpeniam a zbaveniam funkcií, ktoré dokazujú, že politici museli znášať politickú zodpovednosť, avšak bez ďalších následkov⁴⁵.

Posledná vládna protikorupčná stratégia vypršala koncom roka 2009. Ministerstvo vnútra v júli 2013 uverejnilo na pripomienkovanie návrh programu boja proti korupcii na obdobie do roka 2019⁴⁶. Tento dokument s rozsiahlou pôsobnosťou kladie okrem stíhania značný dôraz na prevenciu. Návrh obsahuje plány na zriadenie rôznych koordinačných štruktúr v rámci ústrednej správy, pričom by za celkovú koordináciu malo byť zodpovedné ministerstvo vnútra. V dokumente sa plánuje vykonanie niekoľkých hodnotení rizika a revízií existujúcich právnych predpisov, ktoré by mohli tvoriť základ budúcich legislatívnych a politických iniciatív. Dokument navrhuje zásadné opatrenia a ciele, ktoré by mohli vyústiť i do vypracovania skutočnej stratégie, ale neudáva podrobný časový rámec. V štátnom rozpočte na rok 2014 je určených na vykonávanie tohto programu takmer 240 000 EUR⁴⁷.

Celkovú zodpovednosť za vykonávanie návrhu programu nesie medzirezortný orgán vymenúvaný predsedom vlády, ktorému predsedá minister vnútra a jeho zástupcom je predseda CBA. Koalícia mimovládnych organizácií privítala tieto opatrenia, ako aj zameranie programu na prevenciu, vzdelávanie a vnútornú kontrolu. Mimovládne organizácie ale tiež poukazujú na to, že návrh programu by mal byť detailnejší, pokiaľ ide o konkrétne opatrenia a referenčné ukazovatele, pomocou ktorých by bolo možné merať dosahované výsledky⁴⁸.

Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie stavebných prác, tovarov a služieb tvorilo v Poľsku v roku 2011 asi 19,9% HDP. V roku 2011 tvorila hodnota výziev na predkladanie ponúk zverejnených v úradnom vestníku 38,9% celkových výdavkov na stavebné práce, tovary a služby⁴⁹. Úlohou úradu pre verejné obstarávanie (samostatná inštitúcia) je tvorba politiky a koordinácia. Jeho predsedu menuje predseda vlády. K povinnostiam vyplývajúcim z tohto úradu patria navrhovanie legislatívy, vykonávanie odvolacích konaní, kontrola regulárnosti konaní a organizácia školiacich programov⁵⁰. Informácie o verejnom obstarávaní sú

44 Predpokladané riziká korupcie v Poľsku podľa CBA, 13. novembra 2013.

45 Prednedávnom odstúpil jeden minister po tom, čo bol zverejnený záznam, ktorý údajne ukazuje úradníkov opisujúcich politickú korupciu a uprednostňovanie rodinných príslušníkov pri rozdeľovaní funkcií na ministerstve. V inom prípade na verejnosť prenikli záznamy odpočúvaných hovorov medzi predsedom jednej parlamentnej skupiny a podnikateľom v oblasti hazardných hier, ktorý sa snažil zablokovať schválenie navrhovanej dane. Vyšetrovanie CBA sa vzťahovalo i na iných vládnych činiteľov a skončilo sa zbavením funkcie predsedu parlamentnej skupiny, troch ministrov, námestníka ministra a predsedu CBA. Parlament vymenoval komisiu, ktorej úlohou malo byť vyšetrovanie prípadu, ale jej prácu znemožňovali politické rozdiely. V týchto prípadoch neboli udelené žiadne tresty.

46 Ministerstvo vnútra (2013), Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019“. K dispozícii na stránke: <http://bip.msw.gov.pl/portal/bip/435/22313>. Zhrnutie pripomienok odovzdaných počas konzultácií: http://www.akop.pl/public/files/Zestawienie_uwag_z_konsultacji_spolecznych.pdf.

47 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (2013) *Rządowy projekt ustawy budżetowej na rok 2014*. K dispozícii na stránke: <http://sejm.gov.pl/sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=CF77EBB4C2A87C04C1257BF7004E05B1>.

48 Stanovisko k programu vlády pre boj proti korupcii, 2. augusta 2013, http://www.akop.pl/public/files/Opinia%20nt%20Rządowego%20Programu%20Przeciwdziałania_02.08.2013.pdf.

49 http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/public-procurement-indicators-2011_en.pdf.

50 <http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:374>.

zverejňované v Bulletine verejného obstarávania, ktorý má podobu internetového portálu s možnosťou vyhľadávania⁵¹.

S cieľom chrániť privatizácie a verejné obstarávania najväčšieho rozsahu predseda vlády zriadil v roku 2008 „protikorupčný štít“, platformu pre spoluprácu medzi civilnými a vojenskými tajnými službami, vrátane Ústredného protikorupčného úradu (CBA)⁵². Inštitúcie zapojené do tejto platformy zatiaľ nezverejnili správy o výsledkoch svojej činnosti⁵³.

Podľa prieskumu Eurobarometra o korupcii v podnikateľskej sfére z roku 2013 uviedlo 16% podnikateľov, ktorí prišli do styku s verejnou správou, že sa za posledných 12 mesiacov od nich očakávalo zaplatenie úplatku alebo o to boli požiadaní (priemer v EÚ: 5%)⁵⁴. Spomedzi opýtaných v Poľsku sa 65% nazdáva, že korupcia je bežná vo verejných obstarávaníach organizovaných štátnymi orgánmi (priemer v EÚ: 56%) a 67% si myslí, že je to tak v obstarávaníach miestnych samospráv (priemer v EÚ: 60%). Poľskí respondenti konkrétne uviedli, že vo verejných obstarávaníach sú bežné nasledujúce praktiky: podmienky prispôbené na mieru určitým spoločnostiam (74%), zneužívanie rokovacieho konania (54%), rozpor záujmov pri vyhodnocovaní ponúk (48%), vopred dohodnuté ponuky medzi uchádzačmi (55%), nejasné výberové alebo hodnotiace kritériá (52%), zneužívanie dôvodov urgentnosti s cieľom vyhnúť sa súťažnému konaniu (56%), zapojenie uchádzačov do prípravy podmienok konania (50%) a upravovanie zmluvných podmienok po uzatvorení zmluvy (43%). Tieto ukazovatele, hoci sa netýkajú nevyhnutne priamo korupcie, odzrkadľujú rizikové faktory zvyšujúce náchylnosť postupov verejného obstarávania na korupciu.

Existujú náznaky korupcie vo verejnom obstarávaní, aj pokiaľ ide o čerpanie fondov EÚ. Podľa informácií, ktoré poľské úrady poskytli Európskej komisii, Komisia v decembri 2012 zastavila platby vo výške takmer 950 miliónov EUR určené na projekty cestnej infraštruktúry po tom, čo poľská prokuratúra vznesla obvinenia voči vysokopostavenému úradníkovi na generálnom riaditeľstve pre štátne cesty a diaľnice. V dôsledku akčného plánu zavedeného poľskými úradmi (vrátane špecifického auditu cestných projektov) Komisia obnovila platby v marci 2013.

Ústredný protikorupčný úrad (CBA) konštatoval, že fondy EÚ sú vystavené rizikám korupcie. Podľa CBA skorumpovaní úradníci ponúkajú uchádzačom „pomoc“ pri príprave súťažných podkladov na získanie prostriedkov z fondov EÚ, za ktorú požadujú finančnú odmenu⁵⁵. Najvyšší úrad pre audit (NIK) okrem toho poukázal na neúčinné kontrolné mechanizmy v štátnych spoločnostiach⁵⁶. Poľská skupina expertov s názvom Fórum občianskeho rozvoja navrhla vyššiu mieru transparentnosti, pokiaľ ide o vlastnícke štruktúry verejných spoločností a príslušnosť k politickým stranám, aby sa ľahšie poukazovalo na uprednostňovanie

51 <http://bzp1.portal.uzp.gov.pl/index.php?ogloszenie=browser>.

52 <http://www.akop.pl/public/files/list-kancelaria-prezesa-rady-ministrow-2009-05-12.pdf>.

53 Predložili ich len výboru Sejmu pre špeciálne služby. Stenografický záznam zasadania komisie pre správu a vnútorné záležitosti, 13. septembra 2012, <http://orka.sejm.gov.pl/SQL2.nsf/Main7?OpenForm&ASW>.

54 Flash Eurobarometer č. 374 z roku 2013.

55 CBA (2012), Mapa Korupcji 2011 (Mapa korupcie 2011) s. 57, <http://antykorpucja.edu.pl/index.php?mnu=12&app=docs&action=get&iid=17444>.

56 NIK (2009) Informacja o wynikach kontroli sprawowania nadzoru właścicielskiego w spółkach z większościovym udziałem Skarbu Państwa w 2009 r., s. 4, <http://www.nik.gov.pl/plik/id.1682.vp.1900.pdf>.

rodinných príslušníkov⁵⁷. Na členov správnych rád štátnych spoločností sa kladú požiadavky týkajúce sa ich odbornej kvalifikácie. Tiež nesmú pracovať pre žiadnu politickú stranu. Plány zriadiť neustranícky menovací výbor, ktorého úlohou by bol výber kandidátov na pozície v manažmente a správnych radách štátnych spoločností, sa doposiaľ nezrealizovali.

Situáciu ešte zhoršuje slabá vnútorná kontrola verejných obstarávaní, z ktorých mnohé sa vykonávajú na miestnej úrovni. Vnútorný audit na úrovni miest a obcí by mal mať širší záber a mal by byť nezávislejší. Podľa zistení správy Ministerstva financií o vnútornom audite vo verejnom sektore z roku 2013 mnohé odporúčania audítorov neboli dodržané a mnohí audítori nepreverili realizáciu účinného hodnotenia rizika ani tieto hodnotenia sami nevykonali⁵⁸.

Potreba prísnejšej kontroly verejného obstarávania sa ukázala na kauze týkajúcej sa verejných obstarávaní informačných technológií spolufinancovaných EÚ. Úrad pre verejné obstarávanie zistil v roku 2011, že z 299 vykonaných auditov boli v 125 prípadoch (42%) zaznamenané porušenia zákona o verejnom obstarávaní, z ktorých 54 prípadov (18%) vykazovalo porušenia, ktoré mohli mať vplyv na výsledky konaní⁵⁹. Väčšina porušení sa týkala konaní s nízkou hodnotou, v ktorých neboli dodržané zákonné postupy. Úrad pre hospodársku súťaž a ochranu spotrebiteľa navrhol zmeny pravidiel transparentnosti v skorých fázach verejného obstarávania, aby tak predišiel koordinácii konkurentov pri predkladaní ponúk⁶⁰.

Dodatočné zmeny zákona o verejnom obstarávaní (ktoré vstúpili do platnosti 20. februára 2013⁶¹ v rámci transpozície smernice 2009/81/ES)⁶² obmedzujú možnosti pevného stanovovania cien a uľahčujú overovanie dôveryhodnosti uchádzača. Cieľom zmien zákona je tiež zjednotiť postupy uzatvárania zmlúv o vojenskom vybavení a súvisiacich stavebných službách. Tento rozsiahly trh predtým nepoznal jasné a jednotné postupy verejného obstarávania. Ďalšie zmeny od uchádzačov v sektore obrany vyžadujú, aby pri predkladaní ponúk uvádzali potenciálnych subdodávateľov.

Zdravotná starostlivosť

Čiastočná privatizácia zdravotníckych služieb a zavedenie súkromných systémov zdravotného poistenia údajne obmedzili korupciu v zdravotníctve, ktoré Poliaci pokladajú za jedno z odvetví s najvyššou mierou korupcie⁶³. Vyššie platy a medializované zatknutia možno tiež prispeli k zníženiu motivácie lekárov prijímať neformálne platby od pacientov.

57 <http://www.forumsamorządowe.pl/files/FOR%20nepotyzm.ppt>.

58 Ministerstvo financií (2013), *Sprawozdanie roczne. Audyt i kontrola zarządcza w sektorze publicznym w2012 r.* MF, http://www.mf.gov.pl/documents/764034/5425261/20130814_SPRAWOZDANIE_ROCZNE_2012.pdf.

59 Urząd Zamówień Publicznych (2012), Wyniki przeprowadzonych w 2011 r. przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych kontroli zamówień współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:612;zbiornice_informacje_o_wynikach_kontroli_zamowien_wspolfinansowanych_ze_srodkow_ue.html.

60 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta (2013), *System zamówień publicznym, a rozwój konkurencji w gospodarce*, http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=10594.

61 Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 o zamówieniach publicznych, <http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:356>.

62 Smernica 2009/81/ES o verejnom obstarávaní v oblastiach obrany a bezpečnosti.

63 Prieskumy CBOS z roku 2010: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_063_10.PDF a staršie prieskumy Nadácie Štefana Batoryho: <http://www.batory.org.pl/doc/barometr-korupcji-2007.pdf>.

Riziko korupcie v zdravotníctve je však naďalej vysoké⁶⁴. Spomedzi Poliakov, ktorí za posledných 12 mesiacov prišli do kontaktu so sektorom zdravotníctva, bolo 8% požiadaných o zaplatenie úplatku alebo sa od nich poskytnutie úplatku očakávalo⁶⁵. Pacienti uvádzajú, že lekárom dávajú úplatky, aby dostali lepšiu alebo rýchlejšiu starostlivosť. Zatiaľ čo problém poskytovania neformálnych platieb sa postupne znižuje, korupcia zostáva naďalej problematrická, pokiaľ ide o nakupovanie zariadenia a liekov a tiež kontakty medzi lekármi a farmaceutickými spoločnosťami⁶⁶. Podmienky verejnej súťaže sú niekedy prispôbené na mieru určitému uchádzačovi spôsobom, ktorý sú audítori len veľmi ťažko schopní odhaliť. V jednom prípade bol zástupca ministra usvedčený z toho, že na svojej predchádzajúcej pozícii vo vedení nemocnice prijal v rámci zmanipulovanej verejnej súťaže úplatok od istej nadnárodnej farmaceutickej spoločnosti⁶⁷.

Najvyšší úrad pre audit (NIK) zistil nedostatky boja proti korupcii v zdravotníctve. Audity vykonané vo vybraných nemocniciach odhalili nezrovnalosti vo verejných súťažiach a neprímerané väzby medzi lekármi a farmaceutickými spoločnosťami⁶⁸. Napríklad lekári, ktorí vykonávali klinické štúdie financované určitými farmaceutickými spoločnosťami, boli bežne zároveň členmi výberových komisií v konaniach, na ktorých sa dané spoločnosti zúčastňovali ako uchádzači. Mnohé prípady korupcie sa týkajú účasti lekárov na konferenciách v zahraničí na pozvanie a účet farmaceutických spoločností. Tieto problémy pretrvávajú napriek tomu, že úrady o nich už dlhú dobu vedia a registrujú ich, ako sa uvádza v príručke z roku 2007 vydanéj pracovným tímom ministerstva zdravotníctva zaoberajúcim sa prevenciou podvodov a korupcie v zdravotníctve⁶⁹. Správa NIK nepriniesla zlepšenie regulácie vzťahov medzi lekármi a farmaceutickými spoločnosťami⁷⁰. Nie je zavedený žiaden konkrétny systém, ktorý by pomohol zdravotníckym zariadeniam predchádzať korupcii a odhaľovať ju.

V januári 2012 boli upravené postupy na začlenenie lieku do zoznamu preplácaných liekov, aby vzniklo viac priamej konkurencie⁷¹. Ústredný protikorupčný úrad (CBA) bol okrem toho poverený dohľadom nad vzťahmi medzi príslušnými úradníkmi v zdravotníctve a farmaceutickým priemyslom.

3. BUDÚCE OPATRENIA

Úrady prijímajú vykonávacie opatrenia a doladujú relevantné politiky, čím sa dosiahol pokrok predovšetkým v oblasti boja s drobnou korupciou. Vyžaduje sa však strategickjší prístup a užšia spolupráca, aby sa úpravy a činnosti ad hoc premenili na komplexné riešenia. Sú

64 CBA (2010), *Mapa Korupcji*, http://www.cba.gov.pl/ftp/zdjecia/Mapa_korupcji.pdf.

65 Osobitný prieskum Eurobarometra č. 397 z roku 2013.

66 http://www.batory.org.pl/doc/Jak_walczyc_zkor_EN.pdf.

67 Nadnárodné farmaceutické spoločnosti v USA súhlasili so zaplatením pokút v rámci urovnania sporov, v ktorých boli ich dcérske spoločnosti obvinené z porušenia zákona o korupčnom konaní v zahraničí (Foreign Corrupt Practices Act) spočívajúcom v podplatení lekárov v Poľsku výmenou za zmluvy a dohody o predpisovaní ich liekov.

68 NIK (2010), *Informacja o wynikach kontroli realizacji zakupów sprzętu medycznego i leków przez szpitale kliniczne oraz finansowania przez dostawców różnych sfer działalności tych szpitali, w tym dotyczących badań klinicznych*. K dispozícii na stránke: http://www.nik.gov.pl/plik/id,1862_vp,2203.pdf.

69 http://www.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/zal_5_poszustwoz_19102007.pdf.

70 Majewski P. (2007), Raport na temat korupcji w Polskim systemie ochrony zdrowia, http://www.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/rnkpsoz_21062007.pdf.

71 Spoločnosť PricewaterhouseCoopers vo svojej správe za rok 2012 poukázala na problémy týkajúce sa transparentnosti vyjednávani o cenách preplácaných liekov, http://www.pwc.pl/pl_PL/pl/publikacje/raport_ustawa_refundacyjna_po_publicacji_trzech_pierwszych_wykazow.pdf.

potrebné ďalšie reformy, aby sa zabezpečila nezávislosť a účinnosť inštitúcií zapojených do boja proti korupcii a transparentnosť verejných obstarávaní a zdravotníctva.

Ďalšiu pozornosť si vyžadujú tieto body:

- implementácia ucelenej dlhodobej **stratégie** boja proti korupcii, zjednotenie činností príslušných inštitúcií (vrátane opatrení v nadväznosti na zistenia Najvyššieho úradu pre audit (NIK) a vnútorných audítorov), ako aj stanovenie konkrétnych činností, časového rámca, finančných zdrojov a osôb zodpovedných za ich implementáciu;
- posilnenie záruk na zabránenie potenciálnej politizácie **Ústredného protikorupčného úradu** (CBA) zavedením transparentnejšieho a nezávislého postupu výberu jeho predsedu a školení a monitorovaní, ktoré zaručia, aby vyšetrovacie metódy boli v súlade s ochranou ľudských práv; analýza účinnosti CBA zameraná na počet vznesených obvinení a závažnosť prípadov, aby sa zistili oblasti potenciálne vyžadujúce zlepšenie, ako sú koordinácia a spolupráca s políciou, inými špeciálnymi službami a prokuratúrou;
- posilnenie protikorupčných opatrení v celom rade oblastí ako: **verejné obstarávanie**, konkrétne prostredníctvom účinných a jednotných kontrol vykonávaných *ex ante* a *ex post* na centrálnej a miestnej úrovni (vrátane programov EÚ); dohľad nad **štátnymi spoločnosťami**, predovšetkým zvýšením úrovne transparentnosti, profesionality a bezúhonnosti; odvetvie **zdravotníctva**, a to prijatím komplexných opatrení na zmiernenie rizika korupcie vo vzťahoch medzi farmaceutickým priemyslom a zamestnancami verejnej zdravotnej starostlivosti.